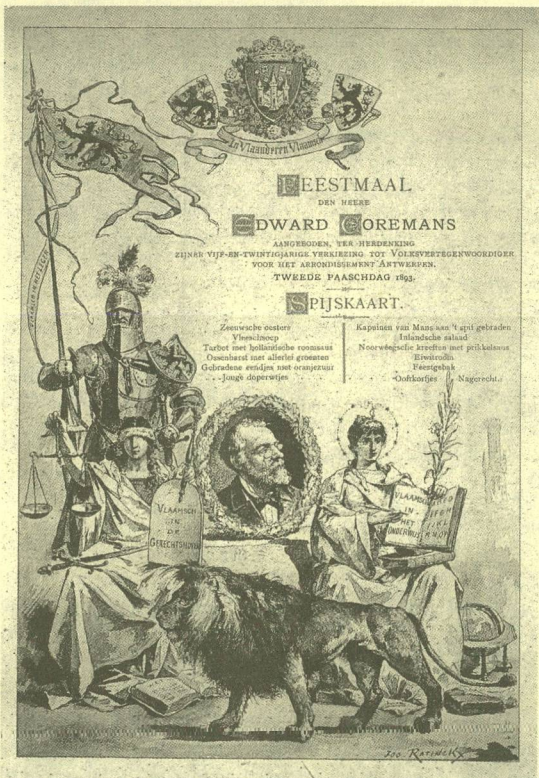


COREMANS, Edward (eigenlijk Andries E.) (Antwerpen 1 februari 1835 – Antwerpen 2 november 1910).

Was de zoon van een heel welgestelde timmerman. Coremans volgde de humaniora, eerst bij de jezuïeten, daarna aan het atheneum van zijn geboortestad, dat hij in 1852 als primus verliet. In 1859 behaalde hij het doctoraat in de wijsbegeerte (klassieke filologie) in Luik. Als leraar voltooide hij in 1861 aan de Université libre de Bruxelles zijn studie in de rechten, waar hij in Luik aan begonnen was. Hij liet zich inschrijven aan de balie van **Antwerpen**.

Bij de oprichting van de **Nederduitsche Bond** was hij in april 1861 als secretaris gekozen om de katholieke opinie te vertegenwoordigen. Toen hij in 1865 voorzitter werd met een katholieke ondervoorzitter, gold hij blijkbaar als liberaal of tenminste als een neutrale figuur. Hij was in 1868 actief in de Union libérale, die een van de pijlers van de **Meetingpartij** vormde. De eerste Antwerpse socialisten verklaarden rond 1870 dat hij hen als democraat in hun verwachtingen teleurgesteld had. Dat hij weinig partijgebonden was, heeft wellicht zijn snelle politieke carrière in de Meeting bevorderd: provincieraadslid van 1864 tot 1868, gemeenteraadslid van 1866 tot 1872, volksvertegenwoordiger in 1868. Dat hij alleen met Pasen naar de kerk ging, belette niet dat hij 42 jaar in het parlement bleef namens de Meeting, die louter de Antwerpse **katholieke partij** geworden was.

In de Kamer was Coremans een kwarteeuw lang de verpersoonlijking van de V.B. Op zijn initiatief ontstonden vier taalwetten: die betreffende de strafrechtspleging van 1873 en 1891 (**gerecht**), die betreffende het middelbaar onderwijs van 1883, en die van 1910 betreffende het middelbaar en het hoger onderwijs. Verschillende andere taalwetten heeft hij tot stand helpen brengen. Bij de oprichting



Vanuit de Antwerpse Meetingpartij werd Edward Coremans in 1868 verkozen tot katholiek volksvertegenwoordiger. In de Kamer nam hij het initiatief tot vier taalwetten en hielp er verschillende andere tot standkomen. (AMVC)

van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen kwam het voorzitterschap hem als het ware toe (1885-1891), zoals hij ook werd vereerd met het lidmaatschap van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (1891).

Maar hij was toen al voorbijgestreefd door een jongere generatie: advocaten die voor alle rechtbanken en hoven in het Nederlands pleitten; politici en sociale werkers die bij de invoering van het algemeen meervoudig stemrecht de V.B. in de christen-democratie inschakelden; volksvertegenwoordigers die Nederlands spraken in de Kamer. Wel heeft Coremans bij de grondwetsherziening in 1893 een stelsel van zuiver algemeen stemrecht voor mannen voorgesteld. Maar hij koos in 1894 partij tegen de daensistische democraten in Aalst (**Daensistische Beweging**) en vóór de kandidaten van de katholieke kiesvereniging, namelijk Charles Woeste en de Vlaamsgezinde burgemeester Victor van Wambeke, die hem trouw gesteund had in de taalwetgeving. De Nederduitse Bond was ter wille van de taalwetgeving tegenstander van de evenredige vertegenwoordiging, die het hoofdpunt van het daensistische programma vormde.

In 1915 beschreef Raf Verhulst de manier waarop Coremans zich in de kiezersvergadering deed gel-

den om op de kandidatenlijst geplaatst te worden, als volgt: "Coremans kon dat prachtig, alle kieskeurigheid overboord werpend, volmondig en brutaal volks, afdalend tot het minst ontwikkelde gedeelte van zijn toehoorders, wier grove lach toch heel de zaal meetrok." Ook in het parlement joeg hij graag zijn tegenstanders op stang met brutale aanvallen. Met meer diplomatie zou hij wellicht soms betere resultaten bereikt hebben.

Ten laatste vanaf 1884 oefende Coremans grote invloed uit op *L'Escaut*, dat vooral na het overlijden van Jan J. de Laet in 1891 als 'zijn' blad gold. Het werd geloofd als het enige radicaal-Vlaamsgezinde, Franstalige dagblad in België. In november 1904 werd de publicatie gestaakt bij gebrek aan lezers.

In mei 1910, enkele maanden voor zijn dood, eindigde Coremans' politieke loopbaan. De 75-jarige leed zwaar aan nierstoornissen en suikerziekte en was bijna blind; herhaaldelijk was hij langdurig afwezig in het parlement. Toen tegenstanders een incident opschroefden tot een politiek schandaal, werd hij door de Meeting niet meer op haar kandidatenlijst geplaatst; hij werd vervangen door **Frans van Cauwelaert**.

LITERATUUR: G. Segers, 'Edward Coremans, 1835-1910', in *Jaarboek van de KVATL* (1911), p. 339-398; - F. Heivelmans, *Edward Coremans*, 1911; - E. Corr, *Edward Coremans. Herinneringen van zijn dochter*, 1936; - R. Victor, *Schets ener geschiedenis van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen 1885-1960*, 1960; - L. Wils, *Het ontstaan van de Meetingpartij te Antwerpen en haar invloed op de Belgische politiek*, 1963; - P. van Molle, *Het Belgisch Parlement 1894-1969*, 1969; - H. van Goethem, *De taaltoestanden in het Vlaams-Belgisch gerecht 1795-1935* (Verhandelingen van de KAWLSKB, klasse der letteren, jg. 52, nr. 134, 1990).

ILLUSTRATIE(S), zie: bestuur, gerecht, Nederduitse Bond, taalpolitiek en -wetgeving.

LODE WILS*